

**A Pogácsa-legelő természetvédelmi terület
természetvédelmi kezelési terve
2013-2022**

1. Természetvédelmi célkitűzések

1.1. A Vértes-hegység előterének nagy kiterjedésű, természetszerű állapotú, összefüggő gyepeinek, a területen található élőhelyek (különös tekintettel a mocsárrétekre és a lejtősztyepprétekre), továbbá a védett növény- és állatfajok (ide értve a közösségi jelentőségű fajokat is) megőrzése és fenntartása.

1.2. A táji, kultúrtörténeti értékek, az ősi tájhasználat, a legeltetési állattartás és az ehhez kapcsolódó néphagyomány fennmaradásának elősegítése.

1.3. A terület természettudományos kutatása, a természeti értékek minél teljesebb megismerése, a természetvédelmi kezelés optimális módjának meghatározása érdekében.

1.4. A természet iránt érdeklődők ismeretszerzésének, a térség természeti értékei bemutatásának elősegítése.

2. Természetvédelmi stratégiák

2.1. A területen folyó gyepgazdálkodás során a természetvédelmi szempontok elsődlegességének biztosítása.

2.2. A természetes és természetközeli gyepek fenntartása érdekében végzett aktív természetvédelmi kezelés: legeltetés vagy gépi kaszálás.

2.3. A degradált, cserjésedő gyepek helyreállítása aktív természetvédelmi kezeléssel, az őshonos cserjék visszaszorításával.

2.4. A fás-, és lágyszárú özönnövényfajok visszaszorítása, további terjedésük megakadályozása aktív természetvédelmi kezeléssel.

2.5. A terület természetvédelmi célú bemutatása, az ehhez szükséges infrastruktúra kialakítása, fenntartása, fejlesztése.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1 Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1.1 Földtani, felszínalaktani természeti értékek, barlangok védelme

A felhagyott kubikgödrök, mint mesterséges eredetű felszínformák rekultivációját el kell végezni olyan módon, hogy azok a terület védett és fokozottan védett fajai számára (különös tekintettel a kétéltűekre és hüllőkre) megfelelő élőhelyet nyújtsanak.

3.1.2 Élőhelyek kezelése, fenntartása

a) Hagyományos, extenzív gazdálkodást kell folytatni a gyepek fenntartása érdekében.

b) A terület mikrodomborzatát meg kell őrizni.

c) Az ürgés legelőket fenn kell tartani és az ürgepopulációt növelni kell a fokozottan védett ragadozó madár fajok – a kerecsensólyom (*Falco cherrug*) és parlagi sas (*Aquila heliaca*) – állományának megőrzése érdekében.

d) Az aranyvessző fajok (*Solidago* spp.), a selyemkóró (*Asclepias syriaca*) felszaporodásának megakadályozása érdekében a fertőzött területeken a virágzási időszak előtt kaszálást kell végezni vagy amennyiben kaszálással nem érhető el az említett cél, speciális, csepegésmentes növényvédőszer kijuttatási módszereket kell alkalmazni.

e) A természetközeli gyepeken és cserjés területeken a meglévő és a megjelenő fásszárú özönnövények, különösen a bálványfa (*Ailanthus altissima*), a keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*), a keleti ostorfa (*Celtis occidentalis*) és a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) egyedeit maghozó állapotuk előtt mechanikai és speciális, csepegésmentes növényvédőszer kijuttatási módszerekkel kell eltávolítani.

3.1.3 Fajok védelme

a) A védett növény-, és állatfajok populációinak megőrzését, életfeltételeik biztosítását alapvetően élőhelyüknek a 3.1.1., 3.1.2., 3.2.1., 3.2.2. pontokban foglaltak szerint történő fenntartásával kell biztosítani.

b) A kaszálások idejét a területen élő védett növény- és állatfajok szaporodási időszakára figyelemmel kell meghatározni.

c) A fokozottan védett, földön fészkelő madárfajok - sárszalonka (*Gallinago gallinago*), nagy goda (*Limosa limosa*), piroslábú cankó (*Tringa totanus*) - fészkei körül 100 m sugarú körben a szaporodási időszakon belül teljes zavartalanságot kell biztosítani.

d) Énekes madarak, gólyák és ragadozó madarak fészkelését fészekodúk és műfészkek kihelyezésével kell elősegíteni.

e) A terület természetvédelmi kezeléséért felelős Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (a továbbiakban: igazgatóság) folyamatosan figyelemmel kíséri a vaddisznó és a gímszarvas állomány létszámát és szükség esetén kezdeményezi a vadgazdálkodónál az állományapasztást.

3.1.4 Táj- és kultúrtörténeti értékek védelme

a) A terület tájképi értékeit alapvetően a 3.1.1., 3.1.2., 3.2.1. pontokban foglaltakkal kell biztosítani.

b) A legelőterületeken található szabad állású idős fákat – különös tekintettel a vadkörtefákra (*Pyrus pyraeaster*) – a legelő állatoktól meg kell védeni.

3.1.5 Látogatás

a) A terület a 3.1.3. c) pontban megfogalmazott korlátozás kivételével szabadon látogatható.

b) A területen idegenforgalmi szállásférőhely nem létesíthető.

3.1.6 Oktatás, bemutatás

a) Az oktatási és bemutatási tevékenységet az igazgatóság által e funkció betöltésére kijelölt területrészen kell megvalósítani.

b) A területen csak a természeti értékeket nem károsító rendezvény engedélyezhető.

3.1.7 Kutatás, vizsgálatok

a) Csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célkitűzések megvalósítását segítő, vagy e célokkal nem ellentétes célú kutatás végezhető a területen. A kutatás során kizárólag olyan

tevékenység végezhető, amely nem ellentétes a terület rendeltetésével vagy a kutatás és annak módszere nem veszélyezteti, károsítja a terület táji és természeti értékeit.

b) A kutatás publikált vagy adattárban elhelyezett eredményeit a kutatást végzőnek az igazgatóság számára elérhetővé kell tennie.

c) A természetvédelmi kezelés hatékonyságának ellenőrzésére rendszeresen vizsgálni és dokumentálni kell a növényzet változását és egyes, az igazgatóság által meghatározott védett növény- és állatfajok, valamint az özönnövényfajok elterjedését, állományméretét.

3.1.8 Terület- és földhasználat

a) Gépjárművel közlekedni csak életveszély elhárítása, illetve természetvédelmi kezelési célból lehetséges, ideértve a mezőgazdasági tevékenységhez szükséges közlekedést. Biztosítani kell a területen való közlekedést a jogszerű tevékenységet végzőknek, különösen a vízgazdálkodási, vadászati tevékenységek esetében.

b) A terület feletti légtér a talajfelszíntől számított 450 m alatti magasságig terjedő részének hajtóművel felszerelt légi járművel, valamint hőlégballonnal történő igénybevétele előzetes hatósági engedély alapján történhet.

c) A területen nem létesíthető fel- és leszállóhely.

d) A területen csak őshonos vadfajok állományai tarthatók fenn, vadaskert, vadaspark, vadkibocsátóhely nem létesíthető.

e) A területen szózó, etető, szóró, vadföld, természetes anyagból készült magasles kihelyezésének engedélyezési eljárása során a természetvédelmi szakhatóságnak ki kell kérnie az igazgatóság szakmai állásfoglalását.

f) Május 31-ig őzbak vadászat kizárólag az igazgatósággal előzetesen egyeztetve folytatható a területen.

g) A vadgazdálkodással összefüggő területellenőrzés keretében történő járműhasználat évente a július 1. és december 31. közötti időszakban végezhető a meglévő földutak használatával.

h) Társas dúvadgyérítés az igazgatósággal történt előzetes egyeztetés után lehetséges.

i) Vadgazdálkodási célból a tájidegen vadfajok betelepítése tilos. A vándorlással a területre betelepülő idegenhonos fajok (pl. mosómedve [*Procyon lotor*], nyestkutya [*Nyctereutes procyonoides*]) egyedeit ki kell löni.

j) A vadászat során keletkező üres töltényhüvelyeket, egyéb hulladékot, továbbá a használaton kívüli vadvédelmi kerítések maradványait össze kell gyűjteni és el kell szállítani a területről.

k) A területen ipari és bányászati tevékenység nem folytatható.

l) Épület, építmény csak az 1. pontban meghatározott természetvédelmi célok elérése érdekében helyezhető el, tartható fenn.

m) Átmenő nyomvonalas létesítmény, valamint adótorony, távközlési magasépítmény nem létesíthető a területen.

n) Tűzgyújtás, hulladék elhelyezése és technikai sporttevékenység tilos a területen.

o) Az illegális szemétkerakókat fel kell számolni.

3.1.9 Természetvédelmi infrastruktúra

Sorompók, illetve egyéb, a területre való bejutást akadályozó fizikai lezárások létesítésével meg kell akadályozni a területen kikapcsolt, az ingatlan-nyilvántartásban nem szereplő földutak jogtalan használatát.

3.2 Művelési ághoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak

3.2.1 Gyepek kezelése

a) A területen található gyepek hasznosítása legeltetéssel és kaszálással történhet.

b) A legeltetés csak juhval, szarvasmarhával, bivallyal vagy lóval történhet, legfeljebb 0,5 állategység/ha állatlétszámmal. A legelő állatok fajtáinak kiválasztásánál előnyben kell részesíteni az őshonos fajtákat.

c) A legeltetett gyepterületen a legelő állatok kiegészítő takarmányozása tilos.

d) A túllegeltetés tilos. Pásztoroló vagy szakaszolt legeltetést kell alkalmazni. Villanypásztor csak az igazgatóság előzetesen kiadott írásos véleménye alapján alkalmazható.

e) Március 1. és augusztus 15. közötti időszakban az állatok hajtásakor pásztorkutya alkalmazása tilos.

f) Őszi tisztító kaszálás elvégzése a gyomfajok kóróival borított területeken kötelező. A lekaszált növényi anyagot legkésőbb október 31-ig le kell hordani a területről.

g) Táblánként évente változó helyen, legalább 10% terület kaszátlanul hagyása mellett mozaikosan kell kaszálni vadkiszorító technikával, vadriasztó lánc használatával. Kaszálás csak július 1-jét követően lehetséges.

h) Kaszálást, széna-betakarítást csak száraz talajon, kisebb súlyú erőgépekkel és függesztett, legfeljebb 2 m vágószélességű fűkaszával szabad végezni a talajtömörödés elkerülése érdekében. Szársértős kaszatípus nem használható.

i) Munkavégzés csak napkeltétől napnyugtáig lehetséges. A lekaszált növényanyagot a kaszálást követő egy hónapon belül le kell hordani a területről. Kaszálást a kaszálókön még ideiglenesen sem létesíthető.

j) Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal fel kell függeszteni és haladéktalanul értesíteni kell az igazgatóságot.

k) A gyepeken tápanyag-utánpótlás csak a legelő állatok hullatékával történhet. Felületés, vegyszeres gyomirtás, műtrágyázás, hígtrágya, szennyvíz, szennyvíziszap és szennyvíziszapot tartalmazó komposzt felhasználása tilos.

l) A gyepekbe települő őshonos cserje- és fafajokat szükség szerint mechanikai módszerrel ritkítani kell. A levágott növényi anyagot a területről a levágást követő egy hónapon belül el kell távolítani a területről, a helyszíni elégetés tilos.

m) Gyepterület beszántása, felületése, égetése tilos.